

Handläggare
Teresa Tolic´ Trossmo

YTTRANDE
Dnr S2023/00990

Regeringskansliet
s.remissvar@redgeringskansliet.se
s.sof@regeringskansliet.se

Yttrande SOU 2023:9

Ett statligt huvudmannaskap för personlig assistans – Ökad likvärdighet, långsiktighet och kvalitet

Dnr S2023/00990

Sammanfattning

Kalmar kommun välkomnar utredarens förslag på hur insatsen personlig assistans kan organiseras i ett statligt huvudmannaskap. Ett statligt huvudmannaskap är det alternativ som bäst bidrar till ökad likvärdighet, långsiktighet och kvalitet.

Kalmar kommun vill dock betona det utredaren lyfter fram gällande att de allra flesta gränsdragningar mellan olika aktörer innebär risker för dubbelarbete och framför allt risk för att enskilda personer bollas mellan aktörer. Ett förändrat huvudmannaskap behöver gå hand i hand med att aktörerna har och får ansvar för att samordna och samarbeta gemensamt så att enskilda personer inte hamnar i kläm. Det kan innebära förändrade regelverk, arbetssätt och organisering efter de behov som finns i samhället för såväl kommuner och regioner som för Försäkringskassan. Frågan om samordning är mycket viktig för att parallella system inte ska byggas upp igen och kan behöva utredas ytterligare innan lagförändringen kan träda i kraft.

Kalmar kommun förväntar sig att staten tar höjd för att Försäkringskassan förkortar handläggningstiderna inför den föreslagna förändringen. Det ligger i allas intresse att ärenden handläggs så enkelt, snabbt och kostnadseffektivt som möjligt utan att rättssäkerheten eftersätts.

Kalmar kommun ställer sig positiva till förslaget om att definitionen av vad som avses med god kvalitet för personlig assistans förtydligas i LSS. Utredarens förslag om att Socialstyrelsen får i uppgift att främja att personlig assistans utförs med god kvalitet, ge stöd om vad som avses med god kvalitet och stödja assistansanordnare, assistansanvändare och företrädare i arbetet med att säkerställa och följa upp att assistans utförs med god kvalitet är en mycket god idé och välbehövlig för alla parter.

Utredaren föreslår att 10 procent av summan inte förs över till staten i den ekonomiska regleringen. Kalmar kommun befarar att den uppskattade andelen om 10 procent är för lågt beräknad. Detta med hänsyn tagen till samordningsfrågan och att utredaren inte har tagit höjd för att förkorta Försäkringskassans handläggningstider i beräkningarna. Det här kommer att innebära ökade volymer av andra insatser till enskilda i avvaktan på att Försäkringskassan fattar beslut om assistansersättning.

4 Ett statligt huvudmannaskap är att föredra framför alternativen

4.1.2 Det kan bli mindre dubbelarbete med en huvudman

Kalmar kommun delar utredarens uppfattning om att förekomsten av dubbelarbete skulle minska vad gäller handläggning och utredning av enskilda personers behov av personlig assistans när huvudmannaskapet är samlat.

Kalmar kommun instämmer även i att en ordning med en huvudman för insatsen personlig assistans skulle kunna bidra till en mer effektiv användning av offentliga medel.

Kalmar kommun vill dock betona det utredaren lyfter fram gällande att de allra flesta gränsdragningar mellan olika aktörer innebär risker för dubbelarbete och framför allt risk för att enskilda personer bollas mellan aktörer. Ett förändrat huvudmannaskap behöver gå hand i hand med att aktörerna har och får ansvar för att samordna och samarbeta gemensamt så att enskilda personer inte hamnar i kläm.

4.2.5 Ett statligt huvudmannaskap innebär ökade krav på samordning mellan olika huvudmän

En av de nackdelar som utredaren lyfter fram är att ett statligt huvudmannaskap innebär ökade krav på samordning mellan olika huvudmän. Utredaren menar att samordning mellan statlig myndighet och kommuner och regioner tidigare har visat sig vara svåra att lösa rent praktiskt.

Kalmar kommun tycker det är bra det blir ökade krav på samordning men att det är viktigt att alla parter inkluderas i kravet. Fokus behöver skiftas från vad som är svårt att lösa rent praktiskt mellan huvudmän, till vad som blir bra för enskilda individer. Det kan innebära förändrade regelverk, arbetssätt och organisering efter de behov som finns i samhället för såväl kommuner och regioner som för Försäkringskassan. Kalmar kommun ser gärna ett proaktivt agerande i frågan om samordning.

4.2.7 Ett statligt huvudmannaskap kan ge längre handläggningstider

Kommuner och organisationer för assistansanvändare har fört fram att en nackdel med statligt huvudmannaskap är Försäkringskassans handläggningstider inom assistansersättningen som uppfattas vara för långa.

Kalmar kommun förväntar sig att staten tar höjd för att Försäkringskassan förkortar handläggningstiderna inför den föreslagna förändringen. Enskilda

personer ska inte behöva komma i kläm och söka andra insatser hos kommuner under den tid som Försäkringskassan handlägger ett ärende. Det ligger i allas intresse att ärenden handläggs så enkelt, snabbt och kostnadseffektivt som möjligt utan att rättssäkerheten eftersätts.

4.5 Staten ska vara ensam huvudman för insatsen personlig assistans

Kalmar kommun ser positivt på förslaget om att staten ska ha ett samlat huvudmannaskap för beslut om och finansiering av insatsen personlig assistans.

4.5.3 Staten ska ansvara för ansökningar om tillfälligt utökad assistans

Kalmar kommun ser positivt på förslaget om att staten ansvarar för att besluta om assistansersättning för tillfälligt utökad behov av personlig assistans. Kalmar kommun vill understryka vikten av att ärenden handläggs snabbt och enkelt.

4.5.4 Vid ett statligt huvudmannaskap ska arbetsgivarna ansvara för sina assistenters sjuklönekostnader

Kalmar kommun ser positivt på förslaget att vid ett statligt huvudmannaskap ska arbetsgivarna för de personliga assistenterna ansvara för sjuklönekostnaderna för sina personliga assistenter.

4.5.5 Kommunen ska även fortsättningsvis ansvara för att utföra assistans om den enskilde begär det

Kalmar kommun har inget att invända mot förslaget att kommunen ska svara för utförandet av personlig assistans när den enskilde begär det.

4.5.6 Systemet behöver hänga ihop som en helhet

Kalmar kommun delar utredarens syn att risken med ett statligt huvudmannaskap är att "LSS-systemet" som helhet blir mer fragmenterat och att det är viktigt att systemet hänger ihop för att den enskildes samlade behov av stöd och service på bästa sätt ska tillgodoses.

Kalmar kommun vill ytterligare understryka utredarens bedömning att för att det ska uppnås behövs tydlighet och skärpta bestämmelser för Försäkringskassans ansvar och uppgifter gällande samordning.

Med dagens ordning, och så som utredaren föreslår att det fortsatt också ska vara, då det är regionernas och kommunernas ansvar att se till att en person kan skrivas ut från slutenvården på sjukhus kan bli till nackdel för den enskilde och även ett ökat ansvar för kommunerna.

Det skulle kunna innebära att kommunen behöver bevilja insats till enskild enligt Socialtjänstlagen, till exempel hemtjänst i assistansliknande form som utredaren föreslår, för att möjliggöra hemgång från slutenvården i avvaktan på att Försäkringskassan fattar beslut om tillfälligt utökad behov av assistans.

Detta innebär för den enskilde att det blir annan personal som ska utföra stödet då assistansanordnare vanligtvis inte har tillstånd att utföra andra insatser än personlig assistans enligt LSS.

Kalmar kommun är av uppfattningen att den enskilde hamnar i kläm och också att detta innebär ett utökad ansvar, dubbelt administrativt arbete och också ökad kostnad för kommunerna. Detta scenario skulle också kunna uppstå i andra situationer när enskilds behov av assistans ökar varaktigt om det då är

kommunens ansvar att bevilja insats i avvaktan på att Försäkringskassan fattar beslut om assistansersättning. Kalmar kommun ser att detta behöver utredas ytterligare innan en lagförändring kommer till stånd.

4.5.7 Eventuella glapp till följd av ett förändrat huvudmannaskap kan hanteras på olika sätt

Kalmar kommun ser det som nödvändigt att Försäkringskassan fattar interimistiska beslut i större omfattning än hittills i samband med ett förändrat huvudmannaskap. Det är olyckligt om parallella system byggs upp på nytt, där det blir svårt att förklara för enskilda individer hur deras situation hanteras av myndigheter, med dubbel administration som följd och ökade kostnader för kommuner.

6 Kommunerna ska inte längre medfinansiera assistansersättningen

6.6 Kommunerna bör inte medfinansiera assistansersättningen

Kalmar kommun ställer sig positiv till utredarens förslag om att kommunerna inte längre ska vara skyldiga att medfinansiera de 20 första timmarna per vecka av den personliga assistans som staten beslutar om.

7 Förbättrade möjligheter att säkra god kvalitet i personlig assistans

7.5.2 Ett förtydligande av god kvalitet i personlig assistans

Kalmar kommun ställer sig positiva till förslaget om att definitionen av vad som avses med god kvalitet för personlig assistans förtydligas i LSS. Utredarens förslag om att Socialstyrelsen får i uppgift att främja att personlig assistans utförs med god kvalitet, ge stöd om vad som avses med god kvalitet och stödja assistansanordnare, assistansanvändare och företrädare i arbetet med att säkerställa och följa upp att assistans utförs med god kvalitet är en mycket god idé och välbehövligt för alla parter.

7.5.4 Kommunernas möjligheter att få information bör användas i framtida kontroll av assistansersättningen

Kalmar kommun har inget att invända mot utredarens förslag om en ny regel i 15 § 8 LSS om anmälan till IVO om kommunen får indikationer på att en assistansanvändares personliga assistans utförs med bristande kvalitet förutsatt definitionen om vad som avses med god kvalitet för personlig assistans förtydligas i LSS.

8 Överföring av ansvar och beslut från kommunerna till staten

8.2.1 Lagstiftningen ska träda i kraft den 1 januari 2026

Kalmar kommun har inget att invända mot förslaget om en ändrad lagsättning med ett samlat huvudmannaskap, en överföring av kommunala beslut och en ny kvalifikation för rätten till assistansersättning och att det ska träda i kraft den 1 januari 2026 förutsatt att samordningsfrågan klarläggs.

8.6.6 Staten ska kompensera kommunerna genom ett riktat statsbidrag

Utredaren anger i förslaget att kommunerna **kan** i efterhand kompenseras för kostnader för personlig assistans som har utförts i överförda ärenden under tid från det att lagstiftningen om ett ändrat huvudmannskap träder i kraft till dess att Försäkringskassans beslut om assistansersättning börjar gälla. Kalmar kommun anser att det i förslaget borde framgå att kommunerna **ska** kompenseras eftersom det annars kan ge negativa ekonomiska konsekvenser.

9 Förslagets kostnader och konsekvenser

9.3 Förslagen får konsekvenser för de offentliga finanserna

Kalmar kommun saknar utredarens resonemang kring och beräkningar av eventuella kostnader för Försäkringskassan för att förkorta handläggningstiderna (bl.a. i tabell 9.7). Det vore olyckligt om systemfel får fortgå i samband med förändrat huvudmannskap. Det kommer att ge negativa ekonomiska konsekvenser för kommuner.

9.3.2 Den ekonomiska regleringen mellan stat och kommun

Utredaren föreslår att 10 procent av summan inte förs över till staten i den ekonomiska regleringen. Denna andel är en uppskattning av de kostnader som kommuner kommer att ha för de uppgifter som kvarstår efter övergång till ett statligt huvudmannskap. Kalmar kommun befarar att den uppskattade andelen om 10 procent är för lågt beräknad. Detta med hänsyn tagen till samordningsfrågan och att utredaren inte har tagit höjd för att förkorta Försäkringskassans handläggningstider i beräkningarna. Det här kommer att innebära ökade volymer av andra insatser till enskilda i avvaktan på att Försäkringskassan fattar beslut om assistansersättning.

9.4 LSS-utjämningen kommer behöva justeras

Kalmar kommun har inga invändningar emot utredarens förslag att utjämningsystemet för kommunernas LSS-verksamhet ska justeras när ett statligt huvudmannskap införs. Kalmar kommun vill dock göra utredaren uppmärksam på de volymförändringar som kan bli aktuella för SoL-insatser för enskilda personer i avvaktan på utredning och beslut om assistansersättning.